

Svar på interpellation från Heidi Hankanen Ängberg (C)

Frågeställningar

- Vilket rättsligt stöd hänvisar kommunen till när man kräver statistikuppgifter från företag? Finns inlämnande av statistikuppgifter med i upprättade avtal mellan företag och kommunen eller finns det lagar som föreskriver detta? Vad gör kommunen med statistikuppgifterna som företagen lämnar in?
- Har kommunen gjort någon konsekvensanalys kring hur dessa krav påverkar framför allt mindre, lokala företag som saknar omfattande administrativa resurser och som i större utsträckning använder manuella system?
- Hur ser kommunen på risken att sådana krav kan försämra det lokala näringslivsklimatet och minska framförallt de mindre, lokala företagens vilja och möjlighet att delta i kommunens upphandlingar?
- Hur väger kommunen sina behov av statistikuppgifter mot företagens behov av minskad administrativ börda och en mer stödjande kommunal attityd?
- Avser kommunen att se över sina rutiner för att minska administrativa krav och istället aktivt arbeta för att förenkla och stödja det lokala näringslivet?
- Kan kommunstyrelsens ordförande redogöra för vilka åtgärder kommunen planerar för att främja en mer företagervänlig hållning i upphandlingar och i samverkan med näringslivet?

Kommunen lyder under LOU (Lagen om offentlig upphandling). I kommunens förfrågningsunderlag inför upphandlingen framgår vilka krav på statistik som kommunen kommer begära från leverantörerna. Kommunen tydliggör alltså dessa krav tidigt i processen och det är inget som blir en överraskning för leverantören senare. Leverantörerna har under upphandlingsprocessen möjlighet att ställa frågor kring den statistik som ska lämnas in. Krav på statistik skiljer sig åt beroende på typ av avtal. Inhämtandet av statistik grundar sig i att säkerställa att de krav som kommunen ställt i upphandlingen följs och att kommunen i sin tur kan återrapportera exempelvis krav på miljö och hållbarhet till andra instanser. Kommunen är medveten om att krav på statistik och övrig kravställning kan skapa administration för kommunens leverantörer men ytterst handlar det om att gynna företag som sköter sig och följer de avtal som är ingångna med kommunen. Om kommunen minskar på leverantörsuppföljningen finns risk att det gynnar mindre seriösa aktörer och det kan öka risken för att bli utsatta för välfärdsbrottslighet. Vi vet att en stor del av välfärdsbrottsligheten tar sig in i kommunerna genom upphandlingar där kontrollen av leverantörerna i flera fall varit bristfälliga.

Kommunens upphandlingsverksamhet mäts årligen genom Insikt där företag som varit involverade i kommunens upphandlingsprocesser får möjlighet att lämna sina synpunkter och sätta betyg. Kommunen har under 2024 ett indexvärde i denna mätning på 66. Jämförbara kommuner ligger på 62 och snittet i GR ligger på 63. Kommunen bedömer därför att kraven som ställs inte skapar ett sämre näringslivsklimat inom upphandling utan statistiken visar tvärt om, vi är bättre än både jämförbara kommuner och GR. I flera fall önskar till och med våra leverantörer att det ska ställas hårda kvalitetskrav och uppföljningskrav för att inte gynna mindre seriösa aktörer.

Det finns alltid mer att göra för att minska onödig administration och förenkla för näringslivet och det är ett löpande arbete. Det gäller att ha krav på en rimlig nivå, vilket också LOU fastslår. Det finns fem grundläggande principer inom offentlig upphandling där en av dessa är proportionalitet. Det innebär att kraven och villkoren i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. De åtgärder som den upphandlade myndigheten genomför får inte gå utöver vad som är nödvändigt för den aktuella upphandlingen. Det blir

allt som oftast en balansgång över att ha en tillräckligt hög kravsättning för att säkerställa en produkt eller tjänst av god kvalitet från ett seriöst företag men inte en för hög kravställning som kan leda till minskad vilja att lämna anbud från företagen.

Kommunen arbetar kontinuerligt med att möjliggöra för att fler lokala företag ska ha viljan och förmågan att svara på kommunens upphandlingar och bli leverantörer till kommunen. Detta sker genom allmänna utbildningar om hur upphandlingsprocessen fungerar och hur man rent praktiskt går till väga för att lämna anbud. På dessa tillfällen informerar även upphandlingsenheten om att när våra lokala företag ska lämna anbud på en upphandling från en annan kommun eller organisation så finns kommunens upphandlare tillgängliga för att stötta med detta. Kommunen kan av förklarliga skäl inte vara med och hjälpa ett företag att lämna anbud på vår egen upphandling men vi har möjlighet att hjälpa till om det är en upphandling från en annan kommun. Vidare så bjuder upphandlingsenheten på kommunledningskontoret in berörda företag för specifik information i de fall det görs en upphandling där det finns kännedom om att det finns lokala leverantörer. Exempelvis har kommunen nyligen tecknat ett av kommunens större avtal med en lokal leverantör. Det gäller skolskjuts i norra kommundelen där avtalet är tecknat på upp till sju år och det uppskattade avtalsvärdet är hela 32 miljoner kronor.

Jan-Erik Wallin (M)
Kommunstyrelsens ordförande